

Rapport 2014:48

Citadellstaden 1:1

Landskrona stad, Landskrona kommun.
Arkeologisk förundersökning 2014.

Therese Ohlsson

Rapport 2014:48

Citadellstaden 1:1

Landskrona stad, Landskrona kommun.
Arkeologisk förundersökning 2014.

Therese Ohlsson

Fornlämningsnr: 12
Gamla Kyrkogatan
Landskrona stad
Landskrona kommun
Skåne län

Sydsvensk Arkeologi AB

Kristianstad

Box 134

291 22 Kristianstad

Telefon (Regionmuseets växel): 044-13 58 00

Malmö

Erlandsrovägen 5

218 45 Vintrie

www.sydsvenskarkeologi.se

© 2014 Sydsvensk Arkeologi AB

Rapport 2014:48

Omslag: Gamla Kyrkogatan. Foto: Therese Ohlsson

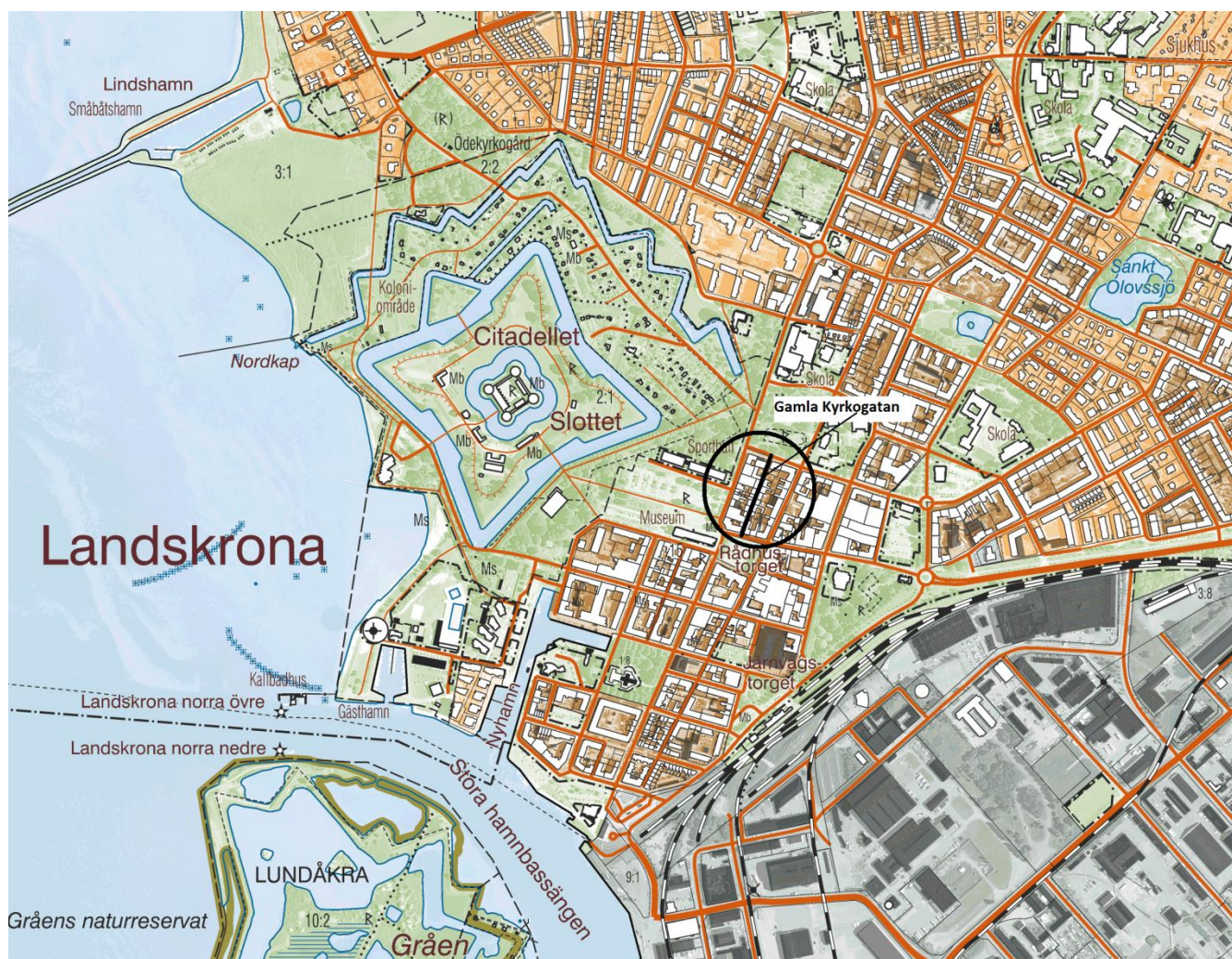
Kartor ur allmänt kartmaterial, © Lantmäteriverket, Gävle.

Innehåll

Sammanfattning	5
Inledning	5
Topografi och fornlämningsituation	5
Arkeologiska resultat	5
Avslutande diskussion	8
Referenser	9
Administrativa uppgifter	10

Figur 1. Landskrona kommun

Figur 2. Undersökningsområdet, Gamla Kyrkogatan, markerat.

Sammanfattning

Med anledning av en omläggning av en dagvattenledning inom fastigheten Citadellstaden 1:1, Gamla Kyrkogatan, i Landskrona har Sydsvensk Arkeologi AB i mars-augusti 2014 genomfört en arkeologisk förundersökning i form av schaktningsövervakning. Arbetet genomfördes i etapper vilket resulterade i ett flertal besök på plats av arkeolog. Vid undersökningen påträffades välbevarade kulturlager i botten av schaktet samt enstaka kulturlagerklackar och en trolig äldre gatunivå. Det framkom även en del av en yngre byggnad samt ett trävattenrör som gick att följa större delen av schaktet. Lämningarna kan sannolikt dateras till medeltid eller tidig nyare tid.

Inledning

Inom Gamla Kyrkogatan i Landskrona planeras det för en omläggning av dagvattenledning. Gatan ligger inom området för Landskrona medeltida stad (Landskrona stad, fornlämning 12) och det har vid arkeologiska undersökningar i närområdet framkommit medeltida kulturlager. Länsstyrelsen i Skåne län beslutade därför att arbetet skulle genomföras som en ske arkeologisk förundersökning i form av en schaktningsövervakning. Beslut i ärendet fattades 2013-12-18 (Lst. Dnr. 431–28948–2013). Den arkeologiska förundersökningen genomfördes under mars - augusti 2014 av arkeologerna Fredrik Grehn, Thomas Lindroth och Therese Ohlsson från Sydsvensk Arkeologi AB.

Topografi och fornlämningssituation

Landskrona ligger mitt på den skånska Öresundskusten, i den norra delen av Lundåkrabukten. Vid buktens norra del har Saxåns utflöde i Öresund eroderat fram en naturlig djuphamn. Den anses vara det främsta motivet till att Landskrona grundades här. När Landskrona grundades fanns förmodligen redan ett fiskeläge, Södra Säby, på platsen. Säby var på något sätt knutet till det kungliga länet, kungalevet, och kungen hade rätten till stranden där fiskeläget Södra Säby låg (Anglert m.fl. 2010:4ff).

I det historiska stadsområdet kom Landskrona Citadell att få en framträdande position. Det aktuella undersökningsområdet utgörs idag av delar av en gata, Gamla Kyrkogatan (se fig. 2).

Arkeologiska resultat

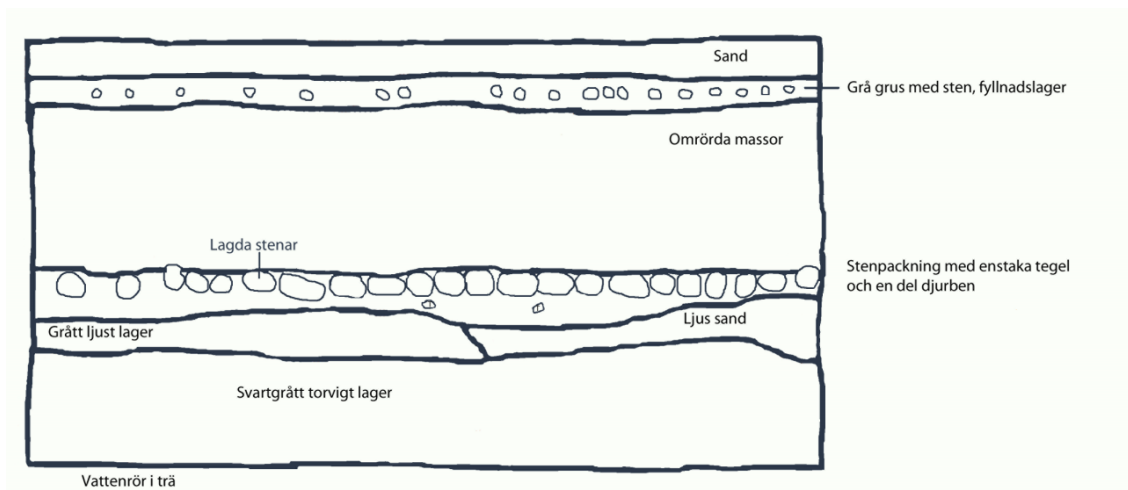
Arbetet med omläggningen av en dagvattenledning skedde i etapper. Detta innebar att arbetet drog ut på tiden och att den arkeologiska personalen vid ett flertal tillfällen fick övervaka arbetet. När omläggningen pågått ett tag påträffades ett trä-

vattenrör nära botten av schaktet. Detta trävattenrör visade sig sedan fortsätta större delen av gatusträckningen vilket innebär att de arkeologiska kontrollerna blev färre. Personalen på plats meddela skulleom/när det skedde förändringar i schaktet.

I den första delen av schaktet påträffades enbart omrörda massor. I materialet framkom någon enstaka fot av trefotsgryta, del av medeltida taktegel och en bit flinta. I det omrörda massorna syntes en del tegelbrockor av murtegel som verkade vara medeltida storstenstegel. Troligen har schakten fyllts igen med de massor som tidigare grävts upp (vid nedläggandet av höganäsrör). I botten av schaktet ca 1,8 m ner från befintlig marknivå framkom ett torvigt lager som var mellan 0,15–0,2 m tjockt. I det torviga lagret påträffades områdesvis kvistar och träflis. I lagret framkom en del djurben och läderspill (ev. från något hantverk).

Figur. 3. Schaktet i Gamla Kyrkogårdsgatan markerat med grönt. De tre stjärnorna markerar platser för (från ovan/norr och neråt) kulturlager, husgrund och start för vattenrör samt fynd av stenläggning .

Figur 4. Sektionsritning som bl.a. visare den äldre gatunivån

Det framkom en sektion med bevarade kulturlager i en avstickare för att koppla på dagvattenledningen till en fastighet. Området var i övrigt stört av yngre ledningar varför sektionen enbart fotograferades och beskrevs.

Längre ner i gatan (söderut) framkom en konstruktion/ett hörn i gult tegel. Endast en liten del var framme, men det kunde konstateras en trolig vägg i åtminstone två skift och det framkom även ett tegelgolv. Under det påträffade hörnet fanns ett igenpluggat trävattenrör. Förmodligen var det en yngre byggnad eller så har det varit någon form av stötta till de tre ovanliggande dagvattenrören.

Det sista som dokumenterades i gatan var en sektion där bl. a. en äldre gatunivå påträffades. Gatan bestod av lagd sten som låg på cirka 1,2 m djup. Den var ca 0,2-0,25 m tjock och omkring 4 m lång. Stenarna var upptill 0,2 m i diam. och blandat med gråbrun humus. Bland stenarna påträffades en del djurben och tegelbitar.

Figur 5. Tegelkonstruktion, under teglet kan trävattenröret anas.

Avslutande diskussion

Denna undersökning innebär att mindre avsnitt av schaktet upptogs etappvis. Detta sätt att arbeta var ur antikvarisk synvinkel inte optimalt, men omständigheterna kring projektet fick styra.

Inledningsvis besöktes undersökningsområdet ett flertal gånger av arkeolog, men senare kom arkeolog och personal på plats överens om ett annat förfarande för att undvika obefogade kontroller i fält.

I schaktet påträffades bl.a. kulturlager och torviga lager i botten av schaktet samt enstaka kulturlagerklackar och en trolig äldre gatunivå. Det framkom även en del av en yngre byggnad samt ett trävattenrör.

Schaktet placerades så att det till största delen gick i redan uppgrävda massor bl.a. från yngre rörnedgrävningar, vilket innebär att det i resten av gatan kan finnas kvar bevarade arkeologiska lämningar.

Referenser

Anglert, M., Brorsson, T., Larsson, S. & Reisnert, A. 2010. *Den lyckade staden Landskrona*. Landskrona museum.

Jacobsson, Bengt. 1983. *Landskrona. RAÄ rapport Medeltidsstaden 48*. Göteborg.

Administrativa uppgifter

Sydsvensk Arkeologi AB dnr:	130072
Länsstyrelsen i Skåne dnr:	431–28948–2013
Datum för beslut:	2013-12-18
Projektnummer:	130072
Län:	Skåne
Kommun:	Landskrona
Socken:	Landskrona stad
Fastighet:	Citadellstaden 1:1, Gamla Kyrkogatan
Läge:	Ekonomiska kartan, blad 2C 9c
Koordinatsystem:	-
X koordinat:	-
Y koordinat:	-
Höjdsystem:	-
M ö.h.	-
Fältarbetstid:	2014-03-18- 2014-08-15
Antal arbetsdagar:	13
Antal arkeologtimmar:	31,5
Antal maskintimmar:	-
Exploateringsyta:	-
Undersökt yta:	-
Platschef:	Fredrik Grehn
Personal:	Therese Ohlsson och Thomas Lindroth
Projektgrupp:	-
Underkonsulter:	-
Uppdragsgivare:	Nordvästra Skånes Vatten och Avlopp AB
Tidigare undersökningar:	-
Fynd:	Inga fynd tillvaratogs
Dokumentationsmaterial:	Ritning, digitala fotografier i Regionmuseets arkiv i Kristianstad.
Kostnader:	47041,40 kr (exkl. moms)

Sydsvensk Arkeologi AB rapportserie 2014

1. Hamnen 21:147, Innerstaden 1:14. Malmö stad, Malmö kommun. Arkeologisk förundersökning 2013-2014. Therese Ohlsson.
2. Skabersjö 26:1. Skabersjö socken, Svedala kommun. Arkeologisk förundersökning 2012. Therese Ohlsson
3. Vä 157:5 och 157:9, Vä socken, Kristianstad kommun. Arkeologisk utredning, steg 2, 2013. Tony Björk.
4. Västra Boulevarden, Kristianstad 4:4. Kristianstad stad, Kristianstad kommun. Arkeologisk förundersökning 2013. Therese Ohlsson.
5. Våktaren 4. Malmö stad, Malmö kommun. Arkeologisk förundersökning 2013. Fredrik Grehn.
6. Citadellstaden 2:1. Landskrona stad, Landskrona kommun. Arkeologiska förundersökningar 2013. Fredrik Grehn.
7. Mansdala 3:13. Vä socken, Kristianstad kommun. Arkeologisk förundersökning 2013. Therese Ohlsson.
8. Råvattenledning i norra Åhus. Åhus socken, Kristianstad kommun. Arkeologisk förundersökning 2013-2014. Fredrik Grehn.
9. Vä by, fastigheten Vä 2:35 m.fl. Vä socken, Kristianstad kommun. Arkeologisk förundersökning 2013. Ing-Marie Nilsson.
10. Åhus 14:108 m fl. Åhus socken, Kristianstad kommun. Arkeologisk förundersökning 2011. Bertil Helgesson.
11. Kv. Carolus. Malmö stad, Malmö kommun. Arkeologisk förundersökning 2013. Fredrik Grehn.
12. Heliga Trefaldighetskyrkan. Kristianstad socken, Kristianstad kommun. Arkeologisk förundersökning 2014. Fredrik Grehn.
13. Fastigheten Västerport 11 i Åhus. Åhus socken, Kristianstads kommun. Arkeologisk förundersökning 2013 och 2014. Ing-Marie Nilsson och Therese Ohlsson.
14. Herrestorp 3:2 och 3:3 – hyddor, gravar, gårdar. Vellinge socken, Vellinge kommun. Arkeologisk slutundersökning 2012. Kristian Brink, Karina Hammarstrand Dehman och Bertil Helgesson.
15. Maletofta. Ravlunda 23:3, Ravlunda sn, Skåne. Arkeologiska forskningsundersökningar 2008-2011. Bertil Helgesson.
16. Slottsvången 8. Arkeologisk förundersökning 2014, Helsingborgs stad och kommun. Therese Ohlsson.
17. Tivoliparken. Arkeologisk förundersökning 2014. Kristianstad stad och kommun. Fredrik Grehn.
18. Yngsjö 219:351. Arkeologisk slutundersökning 2012 inom fornlämning Åhus 166 och 167, Åhus socken, Kristianstad kommun, Skåne län. Thomas Linderöth.
19. VA-ledning i Västra Boulevarden. Arkeologisk förundersökning, schaktningsövervakning 2012 – 2013, Kristianstad kommun och stad, Skåne. Thomas Linderöth.
20. Yngsjövägen och Köpmannagatan. Åhus socken, Kristianstad kommun. Arkeologisk förundersökning 2012. Therese Ohlsson.
21. Herrevadskloster. Riseberga socken, Klippans kommun. Arkeologisk förundersökning 2004. Therese Ohlsson.
22. Eskilstorp 2:26. Arkeologisk utredning steg 1, 2014. Eskilstorps socken, Vellinge kommun. Fredrik Grehn.
23. Östra Torp 15:12. Arkeologisk utredning steg 2, 2014. Östra Torp socken, Trelleborgs kommun. Fredrik Grehn.
24. Dybäck 46:6, Arkeologisk utredning steg 2, 2014. Ö Vemmenhögs socken, Skurups kommun. Karina Hammarstrand Dehman och Bertil Helgesson.
25. Gamla Staden 8:1. Arkeologisk förundersökning, schaktningsövervakning 2013 vid Kärnan i Helsingborgs stad. Thomas Linderöth.
26. Fodret 5 & 19. Arkeologisk utredning steg 2, 2014. Tygelsjö socken, Malmö kommun. Fredrik Grehn.
27. VA-ledning i Christian IV:s gata och Västra Storgatan, fornlämning 93. Arkeologisk förundersökning, schaktningsövervakning 2013, Kristianstad kommun och stad, Skåne. Thomas Linderöth.

28. Härlöv 50:38, 50:39 och 50:42. Arkeologisk utredning 2013 inför utbyggnad av återvinningsstation, Kristianstad kommun. Thomas Linderöth.
29. Hyllie 4:2. Arkeologisk utredning steg 2, 2014. Hyllie socken, Malmö kommun. Fredrik Grehn.
30. Konsul Olssons Plats. Arkeologisk förundersökning 2014. Gamla Staden 7:1, Helsingborgs stad och kommun. Fredrik Grehn.
31. Åsumtorp 54:30. Arkeologisk undersökning 2012. Kristianstad socken och kommun. Ylva Wickberg.
32. Vä 157:5 och 157:9. Arkeologisk förundersökning 2014. Vä socken, Kristianstad kommun. Fredrik Grehn.
33. Färlöv 76:10 m fl. Arkeologisk förundersökning 2013. Färlöv socken, Kristianstad kommun. Ylva Wickberg.
34. Färlöv 1:32 och 76:10. Arkeologisk förundersökning 2012. Färlöv socken, Kristianstad kommun. Ylva Wickberg.
35. Norra Åsum 1:3 m fl. Arkeologisk förundersökning 2013. Kristianstad socken och kommun. Ylva Wickberg.
36. Önnestad 112:1. Önnestads socken, Kristianstads kommun. Arkeologisk förundersökning 2014. Therese Ohlsson.
37. Näsby 35:47, Kristianstad, Skåne. Arkeologisk förundersökning 2013. Thomas Linderöth.
38. Rinkaby 6:2, Rinkaby socken, Kristianstads kommun, Arkeologisk dokumentation, 2014. Anders Edring.
39. Vä by, fastigheten Vä 16:12. Vä socken, Kristianstads kommun. Arkeologisk förundersökning 2014. Ing-Marie Nilsson.
40. Vä by, fastigheten Vä 165:1. Vä socken, Kristianstads kommun. Arkeologisk förundersökning 2014. Ing-Marie Nilsson.
41. Yngsjö 14:59 m.fl. Åhus socken, Kristianstad kommun. Arkeologisk utredning 2013-2014. Fredrik Grehn.
42. Domus 2. Kristianstad stad och kommun. Arkeologisk förundersökning 2013-2014. Therese Ohlsson.
43. Sjögatan, Köpmannagatan och Åbogatan. Åhus stad, Kristianstad kommun. Arkeologisk förundersökning 2014. Therese Ohlsson.
44. Norra Mellby kyrka, Mellby 57:1, Norra Mellby socken, Hässleholms kommun. Arkeologisk förundersökning 2014. Ing-Marie Nilsson.
45. Fastigheten Färlöv 82:1. Färlövs socken, Kristianstads kommun. Arkeologisk förundersökning 2012. Ing-Marie Nilsson.
46. Eskilstorp 2:26. Eskilstorp socken, Vellinge kommun. Arkeologisk utredning steg 2, 2014. Fredrik Grehn.
47. Vilanleden Arkeologisk utredning steg 1, 2014. Härlöv 50:26 m.fl, Kristianstad socken och kommun. Therese Ohlsson.
48. Citadellstaden 1:1. Landskrona stad, Landskrona kommun. Arkeologisk förundersökning 2014. Therese Ohlsson.

